

Susimąstykime...

Jau praėity liko mus savo puošnumu, šiluma ir spalvomis beveik visą mėnesį lepines spalvis. Medžių auksas, dangaus melis ir pirmųjų šalnų nubalinti laukai. „Graži ta mūsų Lietuva...“ – dažnas pagalvoja, „ganydamas“ žvilgsnį spalvingais laukais... Tokiomis valandėlėmis rodo visiems visko gana – gamtos, erdvės, tyro oro, spalvų, tylos... Tačiau neilgam, tol, kol išjungį radiją, televiziją ar internetą, ir neperskaitai: Vilniuje susirinkusi lenkų bendruomenė protestuoja prieš lenkų nutautinimą... Lenkijos žurnalistė M. Wernikowska, prieš 20 metų rengusi reportažus iš beginklių ir dainuojančių žmonių ginamo Lietuvos Seimo, rugsėjį apsilankiusi mūsų šalyje, ragina nemitologizuoti Lietuvos lenkų „patriotinio“ pasipriešinimo prieš tariamą lietuvių sprespaudą¹. Žurnalistė teigė, jog „Lenkiškos Lelevelio gimnazijos koridoriuje girdėti kalbant... rusiškai. Lietuviškoje Čiurlionio meno mokykloje kalbuosi su mama devynmetės lenkės, kuri persikėlė čia iš lenkiškos mokyklos ir nori tapti balerina, tačiau turi problemų dėl lietuvių kalbos. Namuose kalbama lenkiškai arba rusiškai, kaip daugumos lenkų šeimose. Lenkai žūri rusų televizija, kuri žymiai labiau jiems patinka negu prastutė „TVP Polonia“. Klausosi Rusijos radijo,

nes „aštriai“ pateikiama informacija ir linksmi muzikos programų vedėjai, pateikiantys rusišką popmuziką, pritraukia žymiai daugiau lenkų klausytojų nei lenkų radijas „Znad Wilii“ ir pan. Informaciniuose portaluose gausu informacijos apie nelaimės keliuose, buityje, ar gamtines katastrofas, arba išpėjama apie lėtinį nuovargį, jaunėjančias senatvines akių ligas ir t.t. ..

Lenkai, lietuviai... Kovos, konkurencijos, bėgimas, įtampa, nerimas, skubėjimas, blaškymasis, noras sukurti, siekis duoti ir ... žvakių šviesa ant mažų žemės kauburėlių, labai paprastai ir greitai suhyginanti visus, nors būtus didžiulius skirtumus... Jonas Enskaitis, Petras Anaitis, Bronislovas Lubys... Pamąstykime apie tai, atėjus Vėlinėms...

*Žvakės. Kalvos. Medžiai ir granitas.
Kryžiai. Chrižantemos. Takas kiek sulytas.
Kur bureliats, kur – tik vienas kitas
Stovi, meldžias tyliai niekas neprašytas.*

*Žvakės tirpsta, laša... „Vardas nematytas...
Pažinojau žmogų. Ką tik buvo gyvas ...“
Laikas stabdo žingsnį... „Kam išėjo šitas?!
Jo būties summarum liko nerašytas...“*

*Viduj – sodas tuščias. Derlius nukratytas.
„Susiaurėjo mano buvęs gabaritas...“
Ką man apkabinti? Aš, kaip niekas kitas,
Noriu būt apglėbtas ir nesumašytas!*

*Štai čia ilsis tyliai mūsų Eruditas,
Jis – Čionai jau savas, o aš – kiek aplytas
Stoviu. Žvakės laša... Žmonių – vienas
kitas.
Tu, kuris išėjęs, liksi amžiams Tikras.*

*Aš, rankas ištiesęs, lauksiu tarsi sfinksas.
Gal sugrįši vėli... Toliuos brekšta rytas.
Širdy tavo pėdos stūgi lyg paminklas.
O aš – kalbu malda, nors šiek tiek aplytas...*

ŠIAME NUMERYJE:

Atsakomybė 2

*Dvasiniai pašnekesiai
„Po angelo sparnu“:*

Pažintis su Šviesių
minčių angelu 3

„Baltutė“ 4

Praktikumai 6

Atgarsiai... 9

*Bendrauti yra gerai, bet
bendradarbiauti – geriau.
Tad laukiame Jūsų minčių,
gerosios praktikos pavyzdžių
ir kitų pastebėjimų!*

¹Lenkų žurnalistė: Lietuvos lenkų nutautinimas – menamas // <http://lrt.lt/news.php?strid=5042&id=5854209>, 2011 10 14.

Solėja Piličiauskaitė Karalienė

Atsakomybė

Tikėtina, jog daugeliui Jūsų pirmoji kilusi asociacija – teisinė atsakomybė, nurodanti pasekmes už pareigų nevykdymą, kuris gali atsirasti realizuojant teises. Vėliau mintis turbūt rutuliojo šios atsakomybės riušis: administracinė, baudžiamoji, civilinė ir t.t. Taip... Teisinėje valstybėje retai kada pirmiau susimąstome apie kitokias atsakomybes, kaip pavyzdžiui, religinę ar moralinę atsakomybę. Dar pastarąją suskirstykimi moralinę atsakomybę prieš kitus ir prieš save patį... Klasifikacija, tikiu, Jums žinoma, tačiau pripažinkite – ji retai taikoma. Juk dėl nesėkmių kaltiname ne save ar valios stoka, bet aplinkinius, susiklosčiusią situaciją, laiko stygių. Taigi apsiribojame „baksnojimu pirštais“ vietoj savo poelgių apmąstymo ir išvadų apibendrinimo.

O ką pasakytumėte, jei moralinę atsakomybę prieš kitus pasiūlyčiau suskaidyti dar į: moralinę atsakomybę prieš gyvuosius ir prieš mirusiuosius? „- Vargiai susidorojame su atsakomybe prieš save patį, o žiūr dar Anapilin iškelianusieji!“;- nepatikliai šypitelsit. Vis dėlto kasdieniniuose darbuose turėtume kartas nuo karto savęs paklausti, ar pateisinu kitų į mane nukreiptus lūkesčius, ar dienos pabaigoje galėsiu sau tyliai pasidžiaugti, jog šis laikas praleistas prasmingai? O susimąsčius, ar mano protėviai (seneliai, o gal jau ir tėvelis/mama), žvelgdami iš Aukštybių apglėbtų nematoma palaikymo skraiste, – teigiamai atsakytų...

Išsūngdyti moralinę atsakomybę nėra lengva, tačiau įmanoma. Svarbiausias žingsnis – išdrįsti būti atsakingu prieš save patį, t.y. mokėti prisiimti asmeninę atsakomybę už kiekvieną savo poelgį. Sėkmingai žengiant šiuo keliu veiksmai taptų apgalvoti, aplinkinių veikla labiau vertinama ir gerbiama, vyrantų supratimas ir atjauta. Tarpusavio bendravime vis rečiau vietą rastų dvideidiskumas, iškreipta konkurencija, pavydas, pagieža, melas. Kitais žodžiais tariant, puoselėdami moralinę atsakomybę prieš save patį, ugdytume dorines vertybes, leidžiančias brandinti savo asmenybę ir jaustis pajėgiais prisiimti

likusią atsakomybę – prieš kitus, t.y. gyvuosius ir mirusius.

Manau sutiksite, jog šių dviejų vertinamųjų kriterijų tapatinti nepritiktų, nes atsakomybės „svoriai“ skirtingi. Vienaip elgiamės, žinodami, jog kažkur šalia yra žmogus, galintis sudrausminti (sugėdinti) ar, galiausiai, pagrūmoti dėl tariamų nukrypimų nuo visuotinai įprastų elgesio normų. Tačiau žmogus esti tokia būtybė, jog nors ir jausdamas nepasitenkinimo neužbaigtu išpareigojimu keliama įtampa, „įgauna imunitetą“ slegiančiai savijautai, kuri ilgai atbukina pareigin-gumo jausmą.

Tačiau kai moralinę atsakomybę turėtume jausti prieš Anapilin iškeliančius brangų žmogų, neretai deklaruojame itin „ramią sąžinę“, juk elgiamės taip, kad jis būtų didžiavesis. Daugumoje atvejų drįsčiau teigti, jog šiame argumente praleidžiama vertinamoji sąvoka – „beveik“, t.y. elgiamės beveik taip, kad... Taip nutinka todėl, kad tik ribotam asmeniui (Jums ir mirusiajam) buvo žinomi lūkesčiai, aiškinta gyvenimo prasmė, diegotos dorinės vertybės...

Vadinasi vėl grįžome į pirmąją moralinės atsakomybės porušį – moralinę atsakomybę prieš save patį. Taigi, norint jausti pareigin-gumą prieš kitus, norint gerbti Anapilin išėjusių žmonių atminimą, svarbiausia yra išlikti sąžiningu prieš save patį, jog sutiktam pakeleiviniui į klausimą: „- Ką reiškia „Gyventi“?“, galėtum atsakyti:

Ką reiškia „Gyventi“?,- aš klausiu savęs:

Gal turtu pasemti nematant tavęs?

Tyloj susikanupes galvoju, maštau...

Aš sau ir visiems jums tvirtai atsakau:

„Gimiau, kad mylėčiau, kentėčiau, numirčiau,

O miręs gyvenčiau žmonių atminty:

Pasėjęs Gerumą, Kantrybę, Taurumą,

Išlikti norėčiau darbų žavesy...“

(žodžiai a.a. prof. A. Piličiausko)

Pažintis su Šviesių minčių angelu

Tęsiame PAPA-56 pradėtą rubriką – dvasinių pašnekesių tema „**Po angelo sparnu**“. Lapkritis siejamas su Mirusiųjų pagerbimo diena, tad malda už Išėjusius Anapilin, jų apgaubimas gyvųjų šviesiomis mintimis, pasak daugelio šventraščių, yra ypač svarbus ir reikalingas.

Skulptūros fundatoriai – architektas Algimantas Bublys, skyręs Šviesių minčių angelą žmonos – žymios Amerikos lietuvių veikėjos a. a. Birutės Bublienės – atminimui įamžinti. Pati ponija Birutė, - ypatingos vidinės šviesos moteris, lankėsi Angelų kalvoje ir jau buvo bepradedanti kurti Amerikos lietuvių jaunimo apsilankymo Angelų kalvoje planus, tačiau klastinga liga visus sumanymus nutraukė.

Eskizo ir skulptūros autorius – Jonas Bugailiškis (Vilnius), skulptorius, tautodailininkas (plačiau apie jį rašyta PAPA-61).

Metalinėje plokštelėje fundatoriaus sukurtos mintys: „Šviesių minčių angelas, besimeldžiantis ir už Birutės Bublienės atminimą.“

Skulptūroje esantys simboliai

Šviesių minčių angelas vienintelis yra ištiklinoje koplytėlėje. Dienos metu jis tyliai, paniręs į save ir stiklu atsiribojęs nuo aplink verdančios kasdienybės, meldžiasi už mus, tačiau naktį jo sklaidžiama švieselė (koplytstulpio stogelyje įtaisyta saulės baterija apšviečia angelo skulptūrėlę iš vidaus) tampa mums orientyru, rodančiu tikrąją kryptį.

Neveltui sakoma, kad mažos žvakelės šviesa sugeba didžiausią tamsą perskrosti. Ir su šviesiomis mintimis taip: jos gali įveikti didžiausią skausmą, išiebtį viltį, padėti atsilaikyti prieš lemties siunčiamus išbandymus.

Angelų kalva įsikūrusi [čia](#).

Kęstučio Kurieniaus nuotrauka.

Lolita Piličiauskaitė Navickienė

„Baltutė“

Tęsiame dvasinių pašnekesių ciklą „Po angelo sparnu“, kuriame pristatoma tema, nagrinėjanti krikščioniškąsias vertybes

Žmonės panašūs į šviesos imtuvus. Nusistačius „aukštą dažnį“ galima surasti „stotį“, kurioje vyksta kasdieniai stebuklai, šypsosi praeiviai, niekas nieko nepraranda, o tik atranda, dangus būna giedras ir visi myli vienas kitą...

Buvo vėlyvas rudens vakaras. Už horizonto kraštą apsmajgščiusio miško viršūnių nyrančios saulės gaisai jau buvo spėję nurausvinti visą dangų. Angelų kalvoje stūksančių skulptūrų veidai apgaubti šešėlių vis tamsejo, tarsi ruošdamiesi po dienos maldų užsimerkiti ir pasiilsėti. Aplink nieko nebuvo. Silpnas vėjas lingavo smilgų viršūnėles, o nuo miško tolydžio stiprėjo artėjantis krankesėjimas.

Link Angelų kalvos skrido senas juodas varnas. Virš istiklinto kopytstulpio apsukęs kelis ratus jis galop suplasnojęs savo galingais juodais sparnais nutūpė ant skardinio stogelio...

Paukštis užsikabino nagais už kažkokio stogelyje esančio kauburėlio, tuomet nustebes jį pakrapštė nagais, bakstelėjo snapu ir suburbėjo:

- Prigalvoja žmonės visko! Šitas stogelis ir taip mažas, o dar nehygus... Kažkoks burbulas išsikišęs. Ir kam visa tai? Tik tupėt trukdo...

- Nekrapštyk mano šviesos imtuvėlio – pasigirdo tyliai kažkur varnui po kojomis, kad tas išsigandęs suplasnojo sparnais, pakilo šiek tiek į viršų, tačiau tolyn neskrido, bet nutūpė ant greta stovinčios skulptūros. Išmeigęs savo juodas akis netruko paklausti:

- Ar tai tu tas, kuris esi mažo kambarėlio viduje? Vos galiu tave girdėti...

- Taip, aš čia tas, kuris esu stiklinio namelio viduje, – vėl švelniai atskriejo.

Varnas susidomėjęs nutūpė atgalios ant stogelio su kauburėliu.

- Kodėl tu švieti ir esi užsidangstęs stiklais?

- Aš šviečiu, kad kiti žinotų, jog šviesios mintys padeda atsilaikyti prieš tamsą. Juk pas mane jauku ir gera.

- Tai kuo tu vardu? – pakraipęs galvą paklausė Varnas.

- Šviesių minčių angelas, – ramiai atsakė.

Saulė jau buvo panirusi. Pakilo vėjas ir Varnui darėsi žvarbu.

- Ar tavo stikliniame namelyje šilta? O ten yra dangus? Man senasis apuokas kalbėjo, kad danguje visada šviesu, – atsargiai žingsniuodamas stogelio atbraila savo tiesas dėstė Varnas. Jam buvo smalsu išvysti kalbantįjį, tad jis nulenkė galvą žemyn ir stengėsi kaip imanydamas žvilgtelėti į stiklinio namelio vidų.

- Ar namuose bus Dangus – tai priklausys nuo to, kiek per gyvenimą Širdyje susikūrė šviesos. Aš rodau žmonėms iš kur jie gali jos paimti.

- Šviesos? O iš kur? – sukranksejo Varnas stengdamasis nenuslysti žemyn.

- Iš dangaus! Juk už debesų visada skaistuli. O ir debesys šviesa praleidžia, kitaip neišauštų diena.

- Bet ar tu nebijai tamsos? – Varno kranksejime pasigirdo abejonės gaidelė.

- Nebijau, juk pats matai, kad turiu ir naktį šviesos, – atskriejo atsakymas.

- Tai kodėl stiklais nuo gyvenimo atsitvėręs? Bijai gūdomos? – gergždžiančiu balsu pašaipiai sukranksejo paukštis. - Neišsigastum nakties, kai juoda tamsa imtų rangytis tarp tavo sparnų?

- Jei taip kalbi, tai žinai tamsos pavojus ir sunkumus. Nakevok ant mano stogelio! Tau bus jaučiau, o ir šviesa neleis tamsai tavęs pasiglemžti.

- Aš juodas kaip naktis, tad toks tokio nebijo! – nusikvatojo Varnas. - O šviesa ir šiluma – tikras gėris. Juk ji – iš saulės, kuri šildo ir maitina visa kas gyva. Nors, drauge, ir visa atidengia. Mūsų pulke praėjusiais metais buvo atsiradusi balta varna. Šalia jos mes visi tapdavome dar juodesni.

- Balta varna? Kaip idomu... Ar jūs priėmėte ją į savo būrį? – susidomėjo Angelas.

- Daugelis jos nemėgo, nes tas baltumas pabrėždavo mūsų juodumą. Ji traukdavo žmonių ir kačių žvilgsnius, o tai – nesaugu, todėl ilgai būryje neužsilaikė. Nors kuri lai-

Ar namuose bus

Dangus – tai

priklausys nuo

to, kiek per

gyvenimą Širdyje

susikūrė šviesos.

ką aš jos ilgėjausi. Baltutė, kaip ją praminiau, buvo šviesi, linksma ir švelni...

- Tai varnas nori būti baltas lyg balandis? – nusistebėjo Angelas.

- Varnas nori būti ramus, saugus ir nealkanas. O kas tu toks? Matau, kad su sparnais. Tai tu paukštis? O gal žmogus?

Angelas nusišypsavo, užvertęs galvą žvilgtelėjo į jį nuo stogelio atraibos išstebeilijusį Varną.

- Aš esu žmogus su paukščio sparnais.

- Tai gal man tave išlaisvinti? Savo galingu snapu man būtų vieni juokai stiklą sutrupinti! Galėtume pakilti į dangų drauge!

- Dangus gali būti ten, kur tu pats esi... Ir nebūtinai reikia į jį skristi, – nusijuokė Angelas. - O stiklas – jokia man užtvara! Tai tik mano namai, iš kurių kada panorėjęs galiu išeiti. Tai mažutė šviesių minčių karalystė, rodanti, kad viskas joje yra skaidru ir matoma net naktyje.

- Tu man meluoji! Tavo namuose net durų nėra! Aš jau peržiemojęs daug žiemų ir atlaikęs daug audrų, tad manęs taip lengvai neapmulkinsi! – supyko senas Varnas ir, suplansojęs sparnais, jau ruošėsi skristi naktį į mišką, kai stiklinis kambarėlis dar labiau prašviesėjo, suspindėjo galinga jėga ir netrukus nuo stogelio viršūnės lig paties dangaus nusidriekė platokos švieselės gija. Ji siaurėjo, kol atitrūko nuo stogelio smaigalio ir akimirksniu sutrumpėdama tapo maža žvaigždele.

- Ar tau šviesiau?! Paukščiai visi seniai sumigę! Ir tu skubėk namolio! – atskriejo iš aukštybių Varnui pažįstamas balsas.

Paukštis nuščiuvęs liko tupėti.

- Aš neturiu namų... Ta sena uosio šaka, ant kurios paskutinį kartą mačiau tupint savo motiną, jau seniai sutrešo, - kažkaip liudnai prisiminė. – O ar gali tavo stogelis būti mano namais? – kiek galėdamas garsiau šuktelejo, o mintyse pagalvojo: „Kauburėlis stogelyje, na tas imtuvėlis, man bus kaip atramėlė, padedanti nenuslysti žemyn...“

Aplink buvo tylu. Nesulaukęs atsakymo Varnas jau ruošėsi skristi savo keliais, kai žvilgtelėjęs žemyn pamatė stiklinėje kophytelėje lyg niekur nieko stovintį Šviesių minčių angelą. Tuomet džiaugsmingai sukrankėjo, pa-

vaikščiojo atbraiila pirmyn atgal, paskui patogiai išitaisė šalia stogelio viršūnėje įstatytos metalinės saulutės, ir prieš užmigdamas dar pagalvojo: „Man jis panašus į Baltutę... Toks šviesus, švelnus ir laimingas...“

„Man jis

panašus į

Baltutę... Toks

šviesus, švelnus

ir laimingas...“

Diskusija

1. Kokios mintys yra šviesios? Ar lengva jomis prisodrinti savo vidų? Kodėl?

2. Ko melstumėte Šviesių minčių angelo?

3. Kaip suprantate posakį „Kaip balta varna“?

4. Ką manote apie Šviesių minčių angelo pasakytus žodžius: „Kiek per gyvenimą mūsų Širdis turės prikaupusi Šviesos, tiek mūsų namuose bus Dangaus?“ Ką reiškia „prikaupiti Širdyje Šviesos“? Ar žinote, kaip tai daryti?

Lolita Piličiauskaitė Navickienė

BENDRASIS PROGRAMAVIMO DOKUMENTAS

EUROPOS SĄJUNGA

SVIETIMO IR MOKSLO MINISTERIJA

LIEUVOS DEMOKRATISKO UGDYMO KOLEGIJA

KURKIME ATEITĮ DRAUGE!

3.5.5. *Ką lietuviui reiškia ažuolas, akmuo, ugnis ir vanduo? Pagonybės vaidmuo lietuvių pasaulėjautos formavimesi*

Praktikumai

Tęsiame publikacijų ciklą „Praktikumai“, kuriame talpinamos anklėjamosios temos iš Klasės auklėtojo knygos „Grožio ir Gėrio link“

Ką džiūkei reiškia baltasamaniai pušynai, aukštaičiui – ežerų akys, kalvos ir kloniai, suvalkiečiui – derlingos dirvos arimai, o žemaičiui – gintarais atsidusėjanti jūra? Kiekvienas atsakys: „Visą Gyvenimą“.

Integracija: **apsakymas** maldos „Dangui“, „Tebūnie“, „Gabijai“, „Žemynai“, „Upytei“, **muzika** pjesė „Vizijos“ (CD nr. 41)

Įvadinė informacija¹

Lietuva – paskutinė Europos valstybė, priėmusi krikščionybę. Per kelis tūkstančius pagonybės viešpatavimo metų, šis tikėjimas ir lietuvių sąmonę giliai suleido savo šaknis, kurios, daugelio tyrinėtojų manymu, nusidriekė net iki mūsų dienų. Dažnai nesusimąstome, kad mūsų tradicinėse šventėse persipynusios ir pagoniškosios, ir krikščioniškosios tradicijos.

Ugdomosios veiklos nuostata

Pamėginkime atlikti tokią užduotį. Užsirašykite ant popieriaus lapo stulpelių žemyn šiuos daiktavardžius: saulė, mėnuo, perkūnas, ugnis, vanduo, žemė, medis, akmuo, žaltys/gyvatė, ragana. Šalia parašykite komentarus, kuriuose atsispindėtų ką šie žodžiai Jums reiškia? Mokytojas taip pat pateikia savo poziciją, kurios galimas variantas – apačioje:

Saulė – diena, šviesa, gerovė, aiškumas, gėris, palaima.

Mėnuo – naktis, tamsos šviesa, paslaptis, nežinomas pasaulis, poilsis, ramybė.

Perkūnas – bausmė, atpildas, kerštas, pyktis, pavojus.

Ugnis – šiluma, jautumas, atsargumas, atmintis.

Vanduo – gyvybė, skaistumas, tyrumas, atsinaujinimas.

Žemė – derlių brandinanti motina maitintoja.

Medis – gamtos dovanotas brolis, pasiankuojantis draugas, pagalbininkas, teikiantis pavėšį, užuovėją, pastogę, šilumą.

Akmuo – amžių išmintis, nebylus įvykių metraštininkas, tylus praeities liudininkas.

Žaltys ir gyvatė – namų sergėtojas, pavojus, mirtis, išmintis.

Ragana – burtai, blogis, netektis, mirtis, išdavystė.

Dorinis disputas

Ką Jums reiškia šie žodžiai? Kurie iš jų yra artimiausi, brangiausi ar svetimiausi? Kodėl? Ar pateiktuose žodžių apibūdinimuose pastebite bendrų bruožų? Ką tai galėtų simbolizuoti?

Ugdomosios veiklos nuostatos tęsinys

Iš ko geriausiai galėtume pažinti žmogų ir susidaryti vaizdą apie jo vidinį pasaulį? Atsakytumėte, kad apie asmenį daug pasako jo skaitomos knygos, turimi draugai, švenčių minėjimo įpročiai, kalba, elgesio kultūra. Tačiau ryškiausias širdyje saugomo pasaulio vaizdas, matyt, susidarytų išgirdus to žmogaus ... meldimąsi. Tad pasiklausykite kelių tariamo Herojaus maldų. Ką galėtumėte apie šį žmogų pasakyti? Kokios jo vertybės, siekliai, svajonės?

¹ Panaudota informacija iš svetainių www.romuva.lt; www.wikipedia.lt; <http://salyj-kelio-jovaras.ten.lt/>

Dangui

Dangaus Dievuli, Aukštybių Tėvuli, dėkui, kad globoji ir rūpini savo vaikeliais! Tavo dėka Perkūnas teisius saugo, o nusikaltusius moko. Pasirūpink, Dievuli, kad Perkūno strėlės mūsų namelius aplenkėtų.

Dangaus Dievuli, Aukštybių Tėvuli, dėkui už viską, ko ant Tavo sutvertos Žemės gyvendami sulaukiame. Ačiū už dieną, už naktį, ačiū už mišnią Saulelę, Tavo dangaus šeimininkėlę, grybės žadintoją. Jos švieselė saugo mus nuo piktu juodulių ir negerumų, neleidžia ledams žemės užvaldyti ir medžių iššaldyti. Lai ir toliau svarbiausius darbus Jos spinduliai nušviečia ir žingsnelius mūsų tehydi.

Dangaus Dievuli, Aukštybių Tėvuli, dėkui už nakties piemenį Mėnesėlį ir jo šviesųjį ragelį, kad per visas tamsumas ir slėpinius mums kelią rodo. Tegu visad nakties žiburėlis išblaško tamsybių jėgas, piktąsias dvasias ir taip padeda apsaugoti žmonėms nuo visokiausių pavojų. Mėnuli, Saulės broleli, globok našlaitėlius ir visus vargstančius, atitolink nuo žmonių ligas, badą, gaisrus, karus ir visokias nelaimes.

Tebūnie

Tebūnie, Dievuli, mūsųose mylimi ir gerbiami tėvai, motinos ir seni žmonės. Te jų kapai būna apsaugoti nuo išniekinimo, o šventa atmintis ilsisi ažuolu, kadažiu, diemedžių paunksnėse.

Tebūnie, Dievuli, mano rankos visada švarios, darančios gerus darbus ir nesuteptos žmogaus krauju. Lai manęs sotaus neteršia žvėries, gyvulio, žuvies, paukščio kraujas.

Tebūnie, Dievuli, mano širdyje meilė žaliai gyvasčiai, kad jos vedamas aš be švento reikalo neiškirščiau nė vieno medžio, nesumindychčiau nė vieno žydinčio žolyno, o per savo gyvenimą vis gausinčiau žaliąją broliją.

Tebūnie, Dievuli, mano širdyje meilė ir pagarba Duonai. Jeigu netyčia nukristų trupinėlis, pakelšiu, bučiuosiu, atsiprašysiu. Tegu visi žmonės gerbia duoną, tada nepatirsime bado ir skurdo.

Tebūnie, Dievuli, mano širdyje teisybė, kurios vedamas aš niekadęs nenuskeriausčiau žmogaus, visur teisingai atiduočiau gražą, nieko neapgaudinėčiau. Te visi žmonės supranta, kad už daromas skriaudas teks atsakyti.

Tebūnie, Dievuli, mūsųose gerbiamas savas ir svetimas tikėjimas. Te kiekvienas pas Tave savo kelelį suranda. Tavo globojamos deivės ir dievaičiai maloniai žvelgia į tą, kuris prie savo namų, pakelėse, sodybose, alkuose, kryžkelėse sodina medžius. Tegu kuriantys šeimas ir susilaukę vaikų sodina savo žemėje vestuvėms ir krikštynoms

noms atminti skiriamus ažuolus, liepas, pušis, bus laimingas jų gyvenimas.

Gabijai

Gabija, Ugnelės dievaite, užklota miegok, atklota žibek ir visuomet mums padėk. Ačiū, kad skaisčiu žiburėliu mūsų namuose spindi ir dūmų nekvietai. Lai Tavo degimui visad švaraus vandens netrūksta.

Gabija, Ugnelės dievaite, tegu visų gyslomis karštas ir sveikas kraujas teka, bet neužmiršk rūpintis ir Anapilin išėjusiais mūsų senoliais. Lai jie prie židinio visi drangėn renkasi ir mus, gyvuosius, saugo.

Gabija, Ugnute, Ramute, nešk mums šviesą, skalsą ir ramybę, o man padėk savy taiką ir gerumą gausinti, skeleisti gerį ir grožį.

Žemynai

Būk pasveikinta Žemynėle, grybės daveja, derliaus nešėja! Ačiū už visa, ką Dievulio valia savo delnuos mums dovanoji – už rugį, už medį, už vaisių, už gėlynėlių.

Juodoji Žemele, mano nešiotojėle, iš Tavo atėjau, į Tave ir sugrįšiu, bet leisk dar ilgai rytas vakarėlis Tavimi bėginėti.

Žemynėle motinėle, duok stiprybės Tavo platybės vagoti ir teik man išminties savo paties vaikus išmokinti Tave mylėti. Ačiū, kad Tavo valia mūsų namuos skalsa ir darna viešpatauja!

Upytei

Ačiū, Upyte, kad teki rytuosna ir taip tekėdama mūsų namams sveikata ir gerį plukdai. Tekėk, Upyte, savo skaisčia vagele ir plukdyk toliuosna mūsų negalias ir sopulius. Lai Tavo vagos būna visad gilios, o vandenys – švarūs ir sraunūs. Globok, Upyte, žemele, gyvastį jai suteikdama. Te Tavo drėkinamų laukų rasa teikia mūsų merginoms veidų skaisumą, o vyrams – sveikata.

Dorinis disputas

1. Ką galėtumėte pasakyti apie taip besimeldžiantį žmogų? Kas jo maldoms būdinga? (pagarbus ir tausojantis požiūris į gamtą, pagarba tėvams, duonai, mirusiųjų atminimui). Ar šiose maldose nepastebėjote anksčiau apibūdintų žodžių charakteristikų?

2. Ar galėtumėte tik išgirstomis maldomis besimeldžiantis žmogus padegti šolę, šiaip nesusimąstydamas draskyti medžių lapus, šakas, pjaustinėti ant kamienu bereikšmius žodžius ar savavališkai pjauti mišką?

3. Jei daugelini žmonių ugnis būtų verta pagarbos, tai ar degtų pavasari Lietuvos laukai, po pelenų sluoksniu palaidodami žolėse besislepiančius gyvius? Jei vertas pagarbos būtų vanduo, ar jis būtų taip beatodairiškai teršiamas? Ar virstų upės kanalizaciniais kanalais? Ar būtų nuodijama lengvabūdišku neapdairumu žemė, ar styrotų nenušienautos pievos, nesuarti dirvonai?

Ugdomosios veiklos nuostatos tęsinys

Neretai girdime mokslininkų ar ekologų nuogastavimus, kad taip alinama gamta netrukus „pateikti žmonijai savo sąskaitas“. Visiems židomu, kaip atrodytų mūsų Lietuva po 50 metų. Ar apskritai dar suksis mūsų planeta? Pabandykime nusikelti į ateitį irpaklausti 2056 metais gyvenančio žmogaus, kokio tuo metu yra Lietuva? Iš netrukus skambėsiančio muzikos kūrinio intonacijų nuspėkite mūsų Herojaus mintis. Kokios jos – niūrios, tamsios, pesimistinės? O gal atvirkščiai, - 2056-aisiais savo šalį jis įvertino labai teigiamai, šviesiai ir daug žadančiai?

Muzikos klausymas: pjesė „Viszijos“ (CD nr. 41)

Dorinis disputas

1. Kokia, sprendžiant iš muzikinių intonacijų, buvo 2056 metų Lietuva? Palaikau Jūsų nuomonę, jog ką tik nuskambėjęs šviesus, tarsi į visas šalis nuaidintis ramus ir švelnus pobūdžio kūrinys leidžia teigti, jog 2056-ųjų Lietuva bus jauki, puiki, graži ir nuostabi šalis. Tikriausiai, jog ateities lietuviai suvoks savo gimtinės vertę, jos gamtos tausojimo prasmę ir pavers Lietuvą tyrų šaltinių, švirių miškų, gryno oro miestu, pripildytą paukščių čiulbesio, šalimi.

2. Nupieškite ar žodžiais apibūdinkite Lietuvą, savo miestelį, koks jis bus 2056 metais.

3. Sukurkite reklaminį tekstą akcijai „Vilnius – 2056 Europos kultūros sotine“.

4. Pabūkite gidu ir paaiškinkite 2056 metais į Lietuvą atvykusiems užsieniečiams, kaip Jūsų šaliai pavyko išspręsti visas ekologines problemas.

5. Tarkim, kad dabar 2056 metai ir Jūs mokotės 11 ar 12 klaseje. Paaiškinkite Jūsų mokykloje besimokantiems penktokams, kodėl

reikia branginti gamtą. (O gal toks pokalbis neturėtų prasmės, nes gamtos tausojimas būtų tapęs kiekvieno pilietine pareiga?)

6. Gerbdami Dievo kurinius – Žemę, Orą, Vandenį, Ugnį ir, žinoma, pačius save, mes pagerbiame ir patį Kurėją, kiekviename žmoguje išžiebusį dalelytę Savo Dieviškos ugnies. Ką Jūs manote apie tai, kad Didžioji kurianti jėga, kurią mes vadiname Dievu, visose religijose yra ta pati, tik kelias į ją skirtingas?

Papildomai šią temą dar galima nagrinėti:

1. Pavasario lygiadienis (03-21): Kasmet kovo 20-21 dienomis atokiausiuose Žemės kampeliuose dienos ilgumas susilygina su naktimi. Lygiadienio rytmetį saulė teka tiksliai rytuose, tad senovės lietuviai tikėjo, kad ankstyvą metų išsimaudžius upėje, tekančioje iš rytų, pats visus metus busi tyras ir sveikas. Koks Jūsų požiūris į senuosius lietuvių papročius ir apeigas? Ką Jums reiškia bundantis pavasaris? Kuris metų laikas yra mėliausias? Kodėl?

2. Gandro diena, Bliviesčiai (03-25): Apytikriai šią dieną į Lietuvą sugrįžta gandrai ir tarsi išvaiko paskutinius žiemos ledus. Mūsų senoliai tikėjo, kad pirmą kartą pamatytas gandras gali nulemti visus metus. Jei išvystas raudonkojis skerenda – šiais metais viskas seksis puikiai ir sparčiai, jei stovi – daug laiko leisi namuose, viskas klosis ramiai, tačiau gan lėtokai, jei gandras tupi ližde – bus palankus metas šeimą kurti. Ką manote išvydę virš galvos skrendantį gandrą? Kodėl jis laikomas mūsų nacionaliniu paukščiu?

3. Jorė, Jurginės, Ganiklio diena (04-23): Šią dieną nuo seno buvo švenčiama gyvulių globėjo Ganiklio ir žalumos dievo Jorio garbinimo šventė. Į Lietuvą atėjęs krikščionybėi, šios šventės sutapatintos su Jurginėmis. Šv. Jurgis krikščionybės gynėjas, gyvulių globėjas, jis valdo žemės raktus, kuriais atrakindamas laukus ir pievas prikelia miegantį daigą. Per Jurginės mūsų senoliai išgindavo gyvulius į ganyklą ir su arkliais išjodavo naktigonėn. Kokias dar žinote senovines lietuvių šventes? (Sausio 25 – Pusiaužiemis; Vasario 2 – Perkūno diena; 5 d. – Gabijos šventė; Užgavėnės; Kovo 21 – Pavasario hygė; Velykos; Balandžio 23 – Jorė; Gegužės 13 – Mildos šventė; Birželio 23 – Rasos šventė, Kupolinės; 29 d. – Perkūno diena; Rugsėjo 15 – Žemynos šventė, Žolinė; Rugsėjo 21 – Rudens hygė, Perkūno diena; Lapkričio 1 – Ilgės; 2 d. – Vėlinės; Gruodžio 21 – Saulėgrīža; 24 d. – Kūčios, Šeimos šventė; 25 d. – Kalėdos, Praamžiaus diena).

Spalio 27 d. Lietuvos Edukologijos (buvusiame Vilniaus Pedagoginiame) universitete įvyko antrieji Lietuvos tarptautiniai humanistinės pedagogikos skaitymai „Mokytojau, įkvėpk mane kūrybai!“ (kvietimas ir programa buvo skelbti P.APA Nr. 62).

Šiame renginyje dalintasi Latvijos, Rusijos, Lietuvos pedagogų mokslininkų ir pedagogų praktikų patirtimi. Taip pat glaustai pristatytas Humanistinės pedagogikos manifestas, kuris šių metų liepos 17 d. buvo pasirašytas Bušetyje (Gruzija).

Džiaugiamės, jog susirinkusieji idėmiai klausėsi pranešimų, aktyviai dalyvavo bendrųjų dalių bei meistriškumo pamokų metu, geranoriškai (nors ir negausiai) paliko savo pastebėjimus ar palinkėjimus geltonuosiose lapeliuose.

Nekantriai laukdami Humanistinės pedagogikos asociacijos (pirmininkė I. Stulpinienė) išpūdžių apibendrinimo, pasidalinsime savaisiais...

Aktyvus dalyvavimas ir savęs pažinimas prasidėjo jau pirmojo pranešimo („Vaikai kaip Visatos kūryba“, J. Černožiomova) metu, kuomet teko atsakinėti į užrašuose dėliojamą klausimą, atsakymus pasitikslinant tik po tam tikros meno rūšies analizės.

Gerbiama I. Stulpinienė („Savikūrą skatinanti pasaulėžiūra“) pateikė kūrybiškumo ir kūrybingumo takoskyros sampratą, apžvelgė mokytojo pasaulėžiūros įtaką ugdymo procese. Ji taip pat pristatė Humanistinės pedagogikos manifestą, kuris išreiškia nerimą dėl vaikų likimo, dėl pasaulio ateities, siūlo būdus bei kelius, kaip išeiti iš dvasinės krizės, pritaikius inovacinę pedagogiką – Humanistinę.

Priešpiet vienu metu prasidėjusios meistriškumo pamokos vertė rinktis tarp kelių pranešėjų, todėl apmaudu, jog neteko išgirsti kitų kolegų pasisakymų. Tačiau pasirinktame Ilzės Šultės (Latvija) pranešime „Kūryba ir mąstymas gimsta iš sielos (smegenų veikla įrodo būtinybę mylėti bei pažinti pasaulį per gerį ir grožį)“ sudomino ne viena, nes klausytojai netilpo į auditoriją... Smiltėnės krašto dūmos Švietimo skyriaus vedėjo pavaduotoja, kuri ne vienerius metus dirbo geografijos mokytoja, dalinosi berniukų ir mergaičių ugdymo

skirtumais, stebino faktais, kurie vieni už kitus įtikinamiau bylojo apie smegenų ir širdies tarprias sąsajas...

Antra Humanistinės pedagogikos skaitymų dalis prasidėjo nuotaikingai – Talis Jaunzemis (Latvija), prieš savo pranešimą „Įkvėpiantis vadovavimas“, paragino susirinkusiuosius atlikti trumpą mankštos pratimą. Pastarasis privertė visus gardžiai pasijuokti iš savęs ir žvaliai nusiteikti tolesniam darbui. Pranešėjas nuoširdžiai dalinosi savo ilgamečio vadovavimo patirtimi, išgrynintais principais ir tarpusavio bendravimo nuostatomis...

Pakartotinai renkantis tarp vienu metu vykiančių meistriškumo pamokų dėmesį patraukė Latvijos atstovės Valentinos Voiciša pranešimas „Kurti mylint“. Įėję į auditoriją klausytojai ant savo kėdžių rado po „auksinį“ Priekulės krašto Liepos pagrindinės mokyklos kieme augančio klevo lapą. Tai nebuvo vien tik dovana, bet ir pirmojo užsiėmimo priemonė. Tokiu būdu ji pradėjo dalintis patirtimi, kaip mokomojoje medžiagoje rasti laiko ir galimybių kūrybai kartu su mokiniiais. Įpusėjus pranešimui buvo nusteibinti dar viena „dovana“ – vienoje iš Latvijos kasyklų kasama uoliena. Tuo būdu dar kartą patapome Valentinos Voiciša „mokiniais“, klausėmės naudingos informacijos, dalinomės savo žiniomis... Pasibaigus meistriškumo pamokai pranešėja replikavo: „Jei paklaustumėte, ar pavargau? – atsakyčiau, jog esu kupina jėgų ir noro skristi!“

Štai tokie buvo saulėto ketvirtadienio, spalio 27 d., išpūdžiai, leidę pasidžiaugti, jog Lietuvoje (kaip ir kaimyninėse šalyse) nemažėje pilietiskai nusiteikusių bendraminčių gretos. Linkiu, jog patirtos emocijos taptų humanistinę pedagogiką ir pedagoginį dvasingumą skeleidžiančiu „virusu“...

Solėja Piličiauskaitė Karalienė

Ramunė Želionienė,
vaikopasaulis.blogspot.com

Antrieji Lietuvos tarptautiniai Humanistinės pedagogikos skaitymai „Mokytojai, įkvėpk mane kūrybai!“ spalio 27 dieną mus visus susirinkusius praturtino ir įkvėpė prasmingiems darbams.

Visą dieną Lietuvos edukologijos universitete skambėjo skaitymų leitmotyvas:

„Mokytojai mano, įkvėpk mane šviesiai kūrybai! Įkvėpk draugystei ir ištikimybei, pareigai ir tarnybai, abipusiam supratimui ir vienybei.

Įkvėpk teisingumui ir kilniaširdiškumui, sąmonės plėtimui ir pasaulio pažinimui.

Įkvėpk tikėjimui ir savęs pažinimui, gyvenimo prasmės ir savojo paskyrimo ieškojimui.

Įkvėpk drąsai ir ryžtui daryti kilnius darbus.

Įkvėpk tauriai meilei ir gerumo kūrimui. <...>

Mokytojai, įkvėpk mane, kad savyje kurčiau Dvasingą, Taurų ir Kilniaširdį Žmogų“.

Šalva Amonašvilis

Įkvėpimas prasidėjo nuo pat pirmos minutės. Skaitymų globėjas hab. dr. **Algirdas Gaižutis** kvietė Mokytojus tapti Misionieriais. Kaip taiklu!

Maskvos valstybinio pedagoginio universiteto Pasaulio literatūros katedros profesorė, filologijos mokslų daktarė, Tarptautinio Humanistinės pedagogikos centro viceprezidentė Humanistinės pedagogikos riteris **Jelena Černoziomova** mus nukėlė į pasikeitusių vaikų pasaulį. Mes kalbėjome apie meilę vaikams. Kai tik vaikus išvaiduojame pačiais vertingiausiais meno kūriniais, galime atrasti savyje energijos tapti tokio meno tyrinėtojais. Pastarieji aiškina meną. Bando jį suprasti. Menotyrininkai nevertina. Kaip mums, suaugusiems, reikia to pasimokyti gyvenime su vaikais!

Klaipėdos „Vėtrungės“ gimnazijos fizikos mokytoja metodininkė, Tarptautinio Humanistinės pedagogikos centro viceprezidentė, Lietuvos Humanistinės pedagogikos asociacijos pirmininkė, Humanistinės pedagogikos riteris **Irena Stulpinienė** savo drąsa ir atkaklumu stiprino visus susirinkusius: „Man nereikia geresnių vadovėlių. Aš pati esu vadovėlis. O jo esmė – mano pasaulėžiūriniai įsitikinimai“.

Tatjana Pavlova, Novosibirsko valstybinio pedagoginio universiteto Pedagogikos katedros vedėja, profesorė, Tarptautinio Humanistinės pedagogikos centro Koordinacinės tarybos narė, Humanistinės pedagogikos riteris savo meistriškumo pamokos mokiniams visam laikui apsigyveno jų Širdyse. Buvo įkvėpti pradėti, tęsti ir nesiliauti rašyti savo dienoraščius – kaip itin prasmingos saviugdos, savęs pažinimo proceso kūrinius.

Kybartų pagrindinės mokyklos lietuvių kalbos mokytoja **Vilija Žalienė** dalinosi bendradarbiavimo tarp mokinių ir mokytojų vertingumu.

Latvijos Smiltēnės krašto dūmos Švietimo skyriaus vedėjo pavaduotoja, Humanistinės pedagogikos riteris **Izė Šultė** mums įrodė, kad kūryba ir mąstymas gimsta iš sielos.

Vilkaviškio rajono Gižų Kazimiero Baršausko pagrindinės mokyklos dailės mokytoja ekspertė **Virginija Armanavičienė** mus nukėlė į susitikimus abipusio tobulėjimo kelyje...

Latvijos Smiltēnės krašto dūmos Švietimo skyriaus vedėjas, Tarptautinio Humanistinės pedagogikos centro Koordinacinės tarybos narys, Latvijos Humanistinės pedagogikos asociacijos valdybos narys, Humanistinės pedagogikos riteris **Talis Jaunzemis** paskleidė didelę humor dozę. Mes patikėjome, kad vadovauti žmonėms, juos vesti - tai ne kelio ženklais būti. Mes patys turime Būti tokiais, kokius kitus norime matyti.

Hulimat Sultanova, Čėčenijos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos inovacinės ir nacionalinės švietimo politikos skyriaus viršininkė, Čėčenijos Respublikos Humanistinės pedagogikos centro vadovė, Humanistinės pedagogikos riteris mums pravedė unikalią pilietiško pamoką.

Šiaulių Gytarių progimnazijos pradinė klasių mokytojos ekspertės **Vilija Vyšniauskienė** ir **Jolanta Skridulienė** dalinosi patirtimi, kaip perteikti vaikams

kūrybines užduotis pagal atnaujintą gimtosios kalbos vadovėlį „Pupa“:

Latvijos Priekulės krašto Liepos pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja auklėjimui, Humaniškos pedagogikos riteris **Valentina Voiciša** mus mokė kurti mylint.

Klaipėdos nevalstybinės specialiosios mokyklos „Svetliaciok“ meninio ugdymo pedagogė **Rasuolė Petrauskienė** savo meistriškuo pamokos mokiniams dovanavo šilumą, atvirumą, meilę, gerumą, švelnumą.

Klaipėdos nevalstybinės specialiosios mokyklos „Svetliaciok“ direktoriaus pavaduotoja ugdymui, Lietuvos humanistinės pedagogikos asociacijos valdybos narė, Humaniškos pedagogikos riteris **Marina Korinevskaja** ir Lietuvos humanistinės pedagogikos asociacijos bičiulė, šeimai draugiška psichologė, kvalifikacinių renginių pedagogams lektorė, Lietuvos tėvų forumo bičiulė **Ramunė Želionienė**, perskaičiusios dalyvių refleksiją padovanojo visiems skaitymų apibendrinimą „Kokia kūryba yra šviesi?“

Visą dieną it perlas prie perlo deliojosi skaitymų dalyvių mintys, išgyvenimai, pajautimai. Turime gražų vėrinį. Ačiū, Tau, Rasuole.

„Aš skrendu... Visa gamta po mano kojom... Aš nešu Žinią... Visiems visiems! Naują Žinią! Aš skrendu!“

„Būkime kaip vaikai!“

„Pamoka – tai džiugumas, kad esame kartu!“

„Kartais reikia eiti paskui Mokinį!“

„Ačiū Dievui, kad Jis Jums davė sparnus, kad galėtumėte skristi ir padėtumėte kilti kitiems!“

„Svarbu išsiklausyti į Vaiko dvasinį pasaulį ir vesti jį už rankos į kitą gyvenimo etapą!“

„Kokia suprantama Jūsų Meilės kalba Vaikams!“

„Per jausmus į tiksluosius mokslus!“

„Reikia būti drąsiam, skeleisti šviesą, nebijoti dalintis atradimais!“

„Vaikai ir jų tėvai gali likti mums nepatogūs ar sunkūs – keistis turime mes, Mokytojai!“

Ir kuo skubiau!“

„Geriau nedaryti nieko, nei daryti nieką!“

„Dienoraštis – tai Žmogaus sielos gydytojas!“

„Pasaulį keiskime savo kūryba!“

„Ačiū už šilumą širdies, įtaigų poetinį žodį!“

„Jei Lietuvoje būtų daugiau tokių Mokytojų, Pasaulyje nebūtų blogio!“

„Vėl patikėjau, kad gerumas neišnyks!“

„Tik spinduliuojanti asmenybė geba užauginti Vaikui sparnus!“

„Kai susitinka protas ir širdis, atsiveria kelias tiesai atrasti“.

„Mąstymas - tarsi šaltinis: jei jis švarus, viskas švaru!“

„Mokytojau, įkvėpk mane kūrybai – tapk saulės, šviesos, meilės ir gėrio nešėju!“

Dovanojame visa tai Jums. Būkime visi kartu įkvėpti kūrybai!